

להפצת תורתו של הגה"ק
רבי הלל פאלאק זצלה"ה
אבדק"ק סאטמר ענגען
בעל ה'קודש הילולים'

פרי קודש הילולים

בס"ד | פרשת פינחס תשפ"ד | גליון מס' 122 | שנה ג'

דברי תורה

עפ"י הספה"ק "קודש הילולים"

באיזו זכות קיבל פינחס את שכרו בהאי עלמא

ומהפחד שפחד פנחס, פרחו נשמתו ממנו ואז נכנסו בו נשמות נדב ואביהוא, עיי"ש.

נמצא לפי זה, שלמעשה פנחס הוא כהן, ו"בדין שיטול את שכרו" את הכהונה. כיון שנשמת "פנחס" כבר איננה בהאי עלמא, ולכן "בדין הוא שיטול שכרו" כבר בעולם הזה, כי נשמתו היא באמת נשמת נדב ואביהוא! (ח"ב ק)

צלפחד טעה בדבר הלכה

ישראל היו במדבר הי' המדבר נחשב לרשות הרבים, עיי"ש. ולכן כאשר קושש צלפחד עצים הי' זה חילול שבת רק מפני ש"ויהיו בני ישראל במדבר", עכת"ד.

ולפי זה אפשר לומר, שבזה נכשל צלפחד², שלא ידע דבר זה, וסבר שאין המדבר נחשב לרשות הרבים, ולכן קושש עצים. וזאת היתה כוונת בנותיו ללמד עליו זכות, באומרם "בחטאו מת", לשון שגגה, והיינו שלא חילל את השבת במזיד, אלא שטעה בדבר זה. (ח"ב קב)

כוונת המנהיג צריכה שתהא רק לטובת הציבור

יִפְקֹד ד' אֱלֹקֵי הַרוּחַת לְכָל בָּשָׂר אִישׁ עַל הָעֵדָה. אֲשֶׁר יֵצֵא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יָבֵא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יִצְיֵא וְאֲשֶׁר יִבְיֵא וְלֹא תִהְיֶה עֵדַת ד' כַּצֵּאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רֵעָה. (במדבר כז, טז-יז).

וכך גם מנהיגי הציבור, יש מנהיגים שכוונתם לשכר בממון או כבוד, ויש שכל כוונתם ומגמתם היא רק לטובת הציבור.

וזהו שביקש משה רבינו ע"ה, שיפקוד השי"ת מנהיג, "אשר יצא לפניהם ואשר יבוא לפניהם", שכל מגמתו וכוונתו תהי' רק לטובתם, "אשר יוציאם ואשר יביאם". שאם לא כן, "תהי' עדת ד' כצאן אשר אין להם רועה", "להם דייקא, שאם כוונת הרועה לממון או כבוד, אין 'להם', לצאן, רועה. (ח"ב קג, קה)

מעלת המנהיג כפי מעלת הדור

וַנִּתְּמָה מֵהוֹדֶךָ עֲלֵינוּ לְמַעַן יִשְׁמְעוּ פֶלַעַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (במדבר כז, כ).

ברש"י, "מהודך עלינו ולא כל הודך. זקנים שבאותו הדור אמרו, פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה. אוי לה לאותה בושח, אוי לה לאותה כלימה.

הנה אמרו חז"ל (ראש השנה כה, ב), "יפתח בדורו כשמואל בדורו". ופירש

1. נראה שבדברי רבינו הגה"ק זצ"ל כלולים שני תירוצים: הא, שכיון שנתעברו בו נשמות נדב ואביהוא שכבר נמשחו, אין זה שכר אלא שמציאותו נשתנתה, ונהיה כהן בדין. והו, "בדין הוא שיטול שכרו". ב. שכיון שפרחה נשמתו, אין זה שכר מצוה בהאי עלמא, כי כבר יצא מעולם הזה, ונכנסו בו מהעולם הבא נשמות נדב ואביהוא.
2. עיין שלי"ה הק' (בפרשתנו, תוספות מוסר ד"ה ותעמדה) שכתב בשם הוזה"ק, שצלפחד לא הי' חכם בתורה.

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר בשבילי איזה דבר בכל שבוע..." קודש הילולים ח"א עמ' ז'
 "...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..." שם בהקדמה

עליו, "מהודך עליו ולא כל הודך". כי בגלל ירידת הדורות צריך שמעלת הושע תהי' הולמת את דורו, כשם שמעלת משה היתה לפי דורו.

ולפי זה, מה שאמרו זקנים שבאותו הדור, "פני משה כפני חמה פני הושע כפני לבנה. אוי לה לאותה בושא אוי לה לאותה כלימה", לא אמרו כן כדי לבייש את הושע, אלא מכיון שראו שפני הושע כפני לבנה לעומת משה שהיו פניו כפני חמה, הבינו שהיתה ירידת הדורות, כי המנהיג הוא לפי ערך הדור. ועל ירידת הדורות אמרו, "אוי לאותה בושא אוי לאותה כלימה".

(ח"ב קג, קה)

הולמת תלמידים אלו. אלא המנהיג צריך להיות כבד, שמידתו צריכה להיות הולמת את מידת לובשו, לא קטן ולא גדול ממנו.

וכך גם את דורו של יפתח לא הי' יכול שמואל הנביא להנהיגו, מפני שמעלתו גבוהה ורחוקה מידי ממעלת הדור. ובכל דור ודור שם הקב"ה מנהיג שמעלתו הולמת את מעלת הדור. והוא "יפתח בדורו כשמואל בדורו", שכל מנהיג הולם במדויק את מעלת דורו, עכ"ל.

וזהו שאמר השי"ת למשה, "קח לך את הושע בן נון וגו' ונתתה מהודך

דברי תענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, חותנו של רבינו הלל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

בדין מי שניתן לו רשות לצאת מבית האסורים ליום אחד

את הכבש אחד תעשה בבקר וגו' ונסכו רביעית ההין לכבש האחד.

נחלקו תנאים (יומא לד.) בדרשת הפסוק 'ונסכו רביעית ההין' וגו', דעת התנא קמא, ילמד שחרית מערבית. רבי אומר, ילמד ערבית משחרית - כלומר, שהנסכים נזכרו בפסוק רק לגבי אחד מהתמידים, 'ונסכו יין רביעית ההין לכבש האחד', וממנו יש ללמוד לכבש השני. ונחלקו רבי וחכמים מהו ה'כבש האחד', שלגביו נאמרו הנסכים במפורש. לרבנן זהו תמיד של בין הערבים המוזכר בשני הפסוקים הקודמים, ולרבי זהו תמיד של שחר שלגביו נאמר את הכבש אחד תעשה בבקר.

ובביאור הנפקא מינה בין השיטות כתבו התוס' (שם ד"ה רבי אומר) וז"ל, נראה לומר, דאיכא בינייהו, ציבור שלא היו להם נסכים אלא לאחד מהן. למאן דאמר דגמר של ערבית משל שחרית, אי"כ שחרית עיקר ויקריבום שחרית. ולמ"ד גמר שחרית מערבית, יקריבום ערבית - וגם אם עומדים אחר הקרבת תמיד של שחר, לא ינסכו את הנסכים ע"ג המזבת, אלא ידחו אותם לאחר הקרבת תמיד של בין הערבים.

וצריך להבין, מנא להו להתוס' דיש נפקא מינה, דילמא משמעות דורשין איכא בינייהו. ויש לתרץ, שהרי רבי ורבנן נחלקו בדיוקא דקרא, 'ונסכו רביעית היין לכבש האחד', שהייתור של 'האחד' בא ללמד על השני - שגם אם היה כתוב רק 'רביעית ההין לכבש', היינו יודעים שבכל אחד מהכבשים של התמיד יש חיוב נסכים.

ומכאן הסיקו התוס' דיש נפק"מ לדינא, שכשאין די נסכים, אזי הכבש העיקרי קודם, ונחלקו רבי ורבנן הי מנייהו ילפינן מחבירו.

והנה בתשובת חכם צבי (ס"ק ק) הובאו דברי הרדב"ז (ח"ד תי"ג), לגבי מי שהיה חבוש בבית האסורין ונתנו לו רשות לצאת פעם אחת בשנה, האם עדיף שיבחר לצאת ביום חשוב כיום הכפורים, או כדי לשמוע מגילה ביום הפורים וכד'. ודעת הרדב"ז, דאין חוששין למצוה קלה או חמורה, אלא כיון דקיי"ל (יומא לב ועוד), אין מעבירין על המצוות, המצוה הראשונה שתבוא לידו ואי"א לעשותה בבית האסורים, יעשנה, עכ"ל הרדב"ז. והחכם צבי חלק עליו, ולדעתו לא אמרינן אין מעבירין על המצוות אלא בשתייהן שוות, אבל אם יש חשיבות ועדיפות למצוה מסויימת היא קודמת.

ולכאורה ממחלוקת רבי וחכמים יש להוכיח דלא כהרדב"ז ז"ל. כי לפי סברתו, לעולם אמרינן "אין מעבירין על המצוות", גם אם המצוה המאוחרת היא חשובה יותר. אם כן, גם לגבי נסכים אין לומר שהייתור 'האחד' נכתב כדי להדגיש שאחד התמידים יותר עיקרי מחבירו, ואת הנסכים יש לנסך בהקרבנות, לרבי כדאית ליה ולרבנן כדאית להו, דהא אין מעבירין על המצוות.

אלא על כרחך מבואר דלא כסברת הרדב"ז, וקל להבין.

יומא דהילולא

ביום רביעי כ"ה תמוז, יחול יומא דהילולא של רבינו הלל הזקן ב"ר משה יצחק פאלאק אב"ד אייבשיץ (אבי אביו של רבינו הגה"ק זצ"ל) מתולדותיו ומדברי תורתו, הבאנו בגליון מס' 21. המעוניין יוכל לקבל את הגליון בכתובת הר"מ. נלב"ע כ"ה תמוז תקס"ט. זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל, אמן.

דברי ברכה

מזל טוב לצאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

הרה"ח ישראל פולק הי"ו
ולחתנו הרה"ח פנחס הלוי מאנן הי"ו
לרגל שמחת הבר מצוה
של הנכד-הבן הב' אהרן אליהו ני"ו

הרה"ח ישראל כהן הי"ו ולבניו,
אבי החתן הרה"ח דוב הי"ו
ואבי הכלה הרה"ח מרדכי הי"ו
לרגל אירוסים צאצאיהם
החתן יעקב יוסף ני"ו עב"ג הכלה תחי'

יהי רצון שיזכו לרווחת מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה לתפארת אבות, הם וכל משפחתם, ויתקיים בהם במהרה "בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם", אמן.

נא להתפלל וללמוד לזכות הרה"ח דוד צבי בן פרידא אסתר הי"ו לרפואה שלימה במהרה בתושח"י

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' אליעזר ב"ר אברהם יהודא פולק זצ"ל נלב"ע כ"ד תמוז תשל"ו מרת שינדל בת הגה"צ בנימין זאב (קרויס) הירש נלב"ע כ"ד תמוז תש"מ מרת ייטל בת הר"ר דב ישעיה גווירץ נלב"ע כ"ה תמוז תשל"ג ת נ צ ב "

"עיקר כבוד אב ואם לעשות רצון אבינו שבשמים כי זה נחשב לאבות כאילו המה עושים, והעיקר לקבוע עתים בכל יום ויום לתורה..." (שם)

"...מי שזכה להיות לו בנים וחתנים צדיקים וכו' המעשים שלהם יהיו לו למשען בעולם הבא וכו' ואין לנו חסד גדול מזה..." (קודש הילולים בהקדמה)